

Мірошник Ірина

ORCID 0000-0001-7600-1112

Researcher ID 0058554

Scopus-Author ID 57205264952

Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мов і методики їх викладання,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: iv_miroshnyk@ukr.net

КЛАСИФІКАЦІЯ SOFT SKILLS В ІНШОМОВНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Мета статті – розробити та обґрунтувати класифікацію «soft skills» в іншомовній професійній підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта з позиції компетентнісного підходу.

Методологія. У дослідженні використано теоретичні методи (аналіз, порівняння, узагальнення і систематизація інформації).

Наукова новизна. У статті чітко розмежовано поняття «hard skills» і «soft skills», а також розроблено та обґрунтовано класифікацію «soft skills», які мають бути сформовані у майбутніх учителів початкової школи у процесі їхньої іншомовної професійної підготовки з позиції компетентнісного підходу.

Висновки. Іншомовна професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи має здійснюватися з урахуванням відповідної класифікації «soft skills». У свою чергу, формування «soft skills» має відбуватися на основі інтегральної, загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти; формування «hard skills» і «soft skills» має бути цілісним та інтегрованим під час вивчення як дисциплін нормативного циклу, так і дисциплін вільного вибору студентів; формування «soft skills» майбутніх учителів початкової школи під час іншомовної професійної підготовки має базуватися на спеціально розроблених комплексах завдань; формування «soft skills» майбутніх учителів початкової школи має відповідати потребам Нової української школи; формування «soft skills» має відбуватися з позиції студентоцентризму, що дозволить здобувачам вищої освіти якнайповніше розкрити навички особистісної ефективності, комунікативні навички, управлінські навички, стратегічні навички та навички ефективного управління інформацією; формування «soft skills» має відбуватися за умови забезпечення можливості взаємооцінки та рефлексивної самооцінки здобувачами магістратури спеціальності 013 Початкова освіта рівня сформованості у них «м'яких навичок» під час вивчення іноземної мови.

Ключові слова: іншомовна професійна підготовка, другий (магістерський) рівень вищої освіти, майбутні вчителі початкової школи, «soft skills» («м'які» навички).

Враховуючи надзвичайно велику конкуренцію між потенційними претендентами на ту чи іншу посаду, яка наразі діє на ринку праці, сучасному випускнику закладу вищої освіти, аби побудувати успішну кар'єру, лише ґрунтовних знань та практичного досвіду вже не достатньо, оскільки основною вимогою сучасного суспільства до випускника закладу освіти є здатність самостійно діяти, швидко приймати рішення, реалізувати особистісний творчий потенціал, бути мобільним, гнучко адаптуватися до умов життя, яке швидко змінюється та розвивається. Тому актуальною постає проблема приділення роботодавцями належної уваги не лише високому рівню сформованості у потенційних працівників «hard skills» («жорстких» навичок), що характеризують професійно значущі, вузькоспрямовані кваліфікації, освіту та досвід роботи, але й рівню сформованості у них «soft skills» («м'яких» навичок), під якими розуміють комплекс міжпрофесійних, універсальних, соціальних навичок, що обумовлюють ефективну участь у робочих і академічних процесах, визначають уміння результативно взаємодіяти та стосуються культури побудови комунікації незалежно від професійної спрямованості фахівця. Отже, орієнтація освіти на формування у здобувачів освітніх ступенів «soft skills» є пріоритетною ланкою у становленні

професійно успішної особистості випускника закладу вищої освіти, де іноземна мова як навчальна дисципліна має надзвичайний потенціал.

Проблему формування «soft skills» досліджують багато науковців (О. Абашкіна, О. Біляковська, Л. Барановська, Т. Близнюк, Т. Волошина, Є. Гайдученко, О. Глазунова, Л. Гребінник, В. Давидова, Н. Длугунівич, Ю. Дроздова, О. Дубініна, Н. Жадько, Г. Івоніна, К. Коваль, Т. Кожушкіна, Л. Колот, В. Корольчук, О. Кохан, О. Кривенко, К. Крутій, Л. Кушмар, Ю. Лавриш, Г. Мешко, О. Мешко, С. Наход, Н. Пасик-Косарева, Ю. Портланд, Л. Себало, В. Сидоренко, В. Ситник, О. Соснічка, І. Тимофєєва, А. Тютюнник, О. Цимбаліста, та ін.). Так, деякими з них розглянуто значущість «soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій [9]; запропоновано загальну класифікацію «soft skills» та механізми їх опанування студентами [6]; досліджено проблему «soft skills» у системі підготовки майбутніх програмістів і запропоновано до структури «soft skills» ІТ-фахівців відносити такі групи навичок: 1) навички комунікації (навички роботи команди, навички здійснювати ефективну комунікацію, навички здійснювати міжособистісне спілкування, навички розв'язувати конфліктні ситуації, навички проводити переговори, навички переконувати, навички приймати групові рішення); 2) навички особистої ефективності (навички досягати поставленої мети, навички управління часом, навички стресостійкості, почуття відповідальності, навички проявляти креативність, навички аналітично мислити, навички проводити презентації); 3) управлінські навички (навички згуртувати групу, навички сформувати команду, навички сформувати систему комунікацій в команді, навички мотивувати учасників команди, навички розвивати лідерські якості, навички формального та неформального керівництва); 4) стратегічні навички (навички стратегічно планувати, навички приймати стратегічні рішення, навички працювати в умовах ризику, навички делегувати повноваження); 5) навички ефективного управління інформацією (навички критично мислити, навички аналізувати інформацію, навички синтезувати дані, навички оцінювати повідомлення, навички приймати рішення, навички навчатися впродовж життя) [4], а також розвиток цих навичок під час підготовки здобувачів вищої освіти з використанням хмарних сервісів [13]. У свою чергу, А. Бобро аналізує сутність «soft skills» майбутніх учителів початкових класів у підходах різних авторів, схарактеризовує різні складові наскрізних умінь майбутніх учителів початкових класів [3]; О. Біляковська розглядає «soft skills» як необхідну складову якісної професійної підготовки майбутнього вчителя з точки зору компетентнісного підходу і пропонує у процесі його професійної підготовки розрізняти такі компоненти: соціально-комунікативна компетентність; емоційний компонент; когнітивний компонент; прогностичний компонент; управлінський компонент; акмеологічний компонент; інноваційний компонент [1]; Т. Близнюк вивчає розвиток «soft skills» майбутніх учителів початкової школи в умовах змішаного навчання [2]; Л. Себало наголошує на тому, що «soft skills» – є необхідною складовою успішної підготовки майбутнього вчителя початкової школи за освітнім ступенем «Бакалавр» [11]; О. Казачінер досліджує «hard skills» та «soft skills» інклюзивно компетентного вчителя іноземної мови [5]; Л. Гребінник вивчає мовну практику за кордоном як один із шляхів формування «soft skills» у сучасного фахівця; Г. Гуца, І.Зайцева, І. Зварич, Т. Клименко, О. Никитенко, О. Слаба, О. Сошко досліджують місце і роль іноземної мови у формуванні у студентів «soft skills» як основи їх професійного зростання та конкурентноспроможності [14].

Отже, доходимо висновку, що проблеми класифікації «soft skills» у майбутніх учителів початкової школи у процесі їхньої іншомовної професійної підготовки за освітнім ступенем «Магістр» з точки зору компетентнісного підходу науковці торкаються лише частково.

Тому *метою статті* є розробка та обґрунтування класифікації «soft skills» в іншомовній професійній підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта з позиції компетентнісного підходу.

Під «м'якими» (гнучкими) навичками (англ. «soft skills») розуміють комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, є наскрізними і не пов'язані з конкретною сферою [12, 21].

У свою чергу, під поняттям «професійна підготовка» розуміють професійне навчання, процес оволодіння майбутніми фахівцями знаннями, вміннями та навичками, які будуть необхідні для професійної діяльності; система професійної освіти, метою якої є набуття студентами навичок, які необхідні для виконання певної роботи, а також процес оволодіння знаннями, вміннями, навичками майбутніми фахівцями, які нададуть їм можливість виконувати роботу в обраній професійній сфері. Професійну ж підготовку майбутнього вчителя початкової школи визначаємо, як цілісну педагогічну систему, функціонування якої передбачає створення оптимальних умов для розвитку особистості педагога на основі оволодіння необхідними для майбутньої професії знаннями, вміннями, навичками, компетентностями, розвитком професійних, особистісних якостей, які забезпечать ефективність майбутньої педагогічної діяльності; цілісну, динамічну педагогічну систему, здатну до саморозвитку, що характеризується специфічними закономірностями, єдністю змісту, цілей і засобів, спрямовану на формування професійної компетентності, загальної й професійної культури, творчого мислення майбутнього вчителя і його готовності до професійного саморозвитку [7].

Отже, важливими складовими професійної підготовки майбутніх вчителів є саме комплекси «hard skills» і «soft skills», які зможуть забезпечити успішне виконання професійної діяльності та допоможуть їм завжди бути затребуваними на ринку праці.

На нашу думку, терміни «hard skills» і «soft skills» доцільно розглядати з позицій компетентнісного підходу. Але слід розмежовувати поняття «компетенція» та «компетентність», оскільки поняття «hard skills» та «soft skills» спільно відображають цілісність та збірну, інтеграційну суть як результату освіти, так і результату діяльності особистості. Отже, під поняттям «компетенція» варто розуміти сукупність знань, умінь, навичок, способів діяльності, що стосуються певного кола предметів і процесів, необхідних для ефективного виконання діяльності, а під поняттям «компетентність» – володіння особистістю відповідною компетенцією, що містить особисте ставлення до неї, предмета діяльності, її досвід у відповідній сфері, готовність (знаннєву, діяльнісну, емоційну, особистісну) до вирішення проблем, адаптацію до нестандартних ситуацій [9, 132]. Тому «hard skills» можемо розглядати як «базові компетенції», що є інтеграцією знань, досвіду, професійно значущих особистісних якостей, які сприяють досягненню високих результатів у процесі виконання професійної діяльності; такі компетенції можна наочно продемонструвати. А отже, «hard skills» майбутніх вчителів початкової школи включають систему професійних компетенцій, що поєднують загальнодидактичні і спеціальні фахові знання; систему фахових умінь; професійні здібності та професійно значущі риси особистості [10, 52–53].

Говорячи про «soft skills» розуміємо «гнучкість», відсутність шаблонності, стереотипності, здатність до змін, і розуміємо вже «компетентності» як готовність, здатність та можливість особистості діяти у будь-яких мінливих ситуаціях, спираючись на власний досвід та інтуїцію. Тому вважаємо, що саме майбутні вчителі, особливо початкової школи, повинні мати високий рівень сформованості «soft skills», оскільки робота у системі «людина-людина» орієнтована на інших, тим більше, що вимагає безпосереднього контакту з маленькими дітьми, а отже непередбачувана, та пов'язана з відсутністю єдиних і жорстких алгоритмів, вимог, технологій до процесу професійної діяльності.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що основу «hard skills» становлять компетенції, складовими компонентами яких є професійні знання, уміння, навички та досвід; формуються з меншою затратою зусиль, порівняно з «soft skills», та гарантованим результатом (за умов дотримання базових критеріїв, таких як мотивація, здатність до навчання тощо); їх розвиток відбувається значно швидше, порівняно з «soft skills»; практично не мають здатності до зворотного розвитку; використовуються у стандартних умовах та важливі у короткостроковій перспективі. На противагу, основу «soft skills» становлять компетентності, які охоплюють релевантні моделі поведінки, особисті цінності; формуються з більшими зусиллями, порівняно з «hard skills», та без гарантії досягнення потрібного рівня (межа компетенцій, глибока інтегрованість у структуру особистості); їх розвиток відбувається повільніше, порівняно з «hard skills»; за специфічних умов мають здатність до зворотного розвитку; використовуються у стандартних та мінливих умовах та важливі у довгостроковій перспективі.

Але, оскільки метою нашого дослідження є класифікація «soft skills» в іншомовній професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи за освітнім ступенем «Магістр», ми вважаємо за доцільне взяти за основу формування «soft skills» у фахівців, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, програмні (загальні та фахові) компетентності, оскільки в них в повному обсязі відображено весь спектр навичок і умінь, якими мають оволодіти майбутні вчителі початкової школи. Так, наскрізною є *інтегральна компетентність* (здатність компетентно розв'язувати комплексні задачі і проблеми в галузі початкової освіти, що передбачає дослідницьку та інноваційну професійну діяльність у виробничих ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов).

Серед *загальних компетентностей (ЗК)* доцільно, на нашу думку, виділити такі:

- ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї.
- ЗК 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність працювати в команді.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 8. Здатність до іншомовного спілкування в конкретних сферах і ситуаціях.

Серед *фахових компетентностей (ФК)*, сформованість яких забезпечить повноцінний розвиток навичок «soft skills» у майбутніх вчителів початкової школи у процесі їхньої іншомовної професійної підготовки за освітнім ступенем «Магістр», ми вважаємо за доцільне виділити такі:

ФК 1. Здатність проектувати освітній процес в початкових класах з урахуванням різноманітних психологічних, педагогічних, методичних факторів; передбачати можливі наслідки їх застосування.

ФК 2. Здатність організувати освітній процес в початкових класах з використанням традиційних та інноваційних технологій, методів, прийомів та засобів.

ФК 3. Здатність аналізувати, критично оцінювати, порівнювати факти, явища, досвід оновлення теорії і практики освіти в різних країнах.

ФК 4. Здатність до проведення, аналізу, інтерпретації та оформлення результатів психолого-педагогічного дослідження.

ФК 5. Здатність здійснювати партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу.

ФК 6. Здатність здійснювати моніторингову діяльність в початковій школі.

ФК 7. Здатність надавати методичну допомогу колегам з питань навчання, розвитку, виховання й соціалізації учнів початкових класів.

ФК 8. Здатність орієнтуватися в актуальних проблемах формування англійської комунікативної компетентності вчителя початкової школи.

Здійснивши аналіз програмних компетентностей, а також відповідних програмних результатів навчання, в яких відображено весь спектр навичок і вмінь, якими мають оволодіти майбутні вчителі початкової школи, доходимо висновку, що «soft skills», які були виділені нами на основі компетентностей передбачених освітньо-професійною програмою 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти і які мають бути сформовані у процесі іншомовної професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи, а також враховуючи структуру «soft skills», запропоновану О.Г. Глазуною, Т.В. Волошиною, В.І. Корольчук для підготовки фахівців ІТ-сфери [4], вважаємо за доцільне в іншомовній професійній підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта класифікувати «soft skills» з позиції компетентнісного підходу за такими групами навичок:

- 1) навички особистої ефективності;
- 2) навички комунікації;
- 3) управлінські навички;
- 4) стратегічні навички;
- 5) навички ефективного управління інформацією.

Представимо класифікацію «soft skills», необхідних для оволодіння майбутніми вчителями початкової школи, підготовка яких здійснюється за освітнім ступенем «Магістр», з метою успішної та ефективної реалізації їхньої подальшої професійної діяльності у таблиці 1.

Таблиця 1

**Класифікація «soft skills»
в іншомовній професійній підготовці
майбутніх учителів початкової школи**

№ з/п	Групи «soft skills»	Види «soft skills»
1.	Навички особистої ефективності	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо під час прийняття рішень
		Здатність спрямовувати свої зусилля на досягнення цілей / успіху
		Здатність відчувати впевненість у собі
		Здатність робити собі позитивну емоційну установку
		Здатність до об'єктивної самооцінки
		Здатність до самовдосконалення
		Здатність проявляти стійкість до невдач / стресостійкість
		Здатність до самоорганізації та само мотивації
		Здатність співчувати і співпереживати іншим людям (здатність емпатувати)
		Здатність до самовіддачі
		Здатність проявляти стійкість до критики
		Здатність розсудливо підходити до вирішення проблем і знаходити найбільш раціональне в кожній конкретній ситуації рішення
		Здатність вирішувати конфліктні ситуації і надавати підтримку в нових, проблемних і кризових ситуаціях
		Здатність проявляти рішучість у прийнятті рішень
		Здатність працювати в стресових ситуаціях і вміння грамотно розподіляти час, змушуючи його працювати на себе
		Здатність здійснювати професійну діяльність за принципами толерантності, безоціночності іншої особистості
		Здатність будувати свою діяльність відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм, працюючи в команді
Здатність розсудливо діяти в нестандартних ситуаціях		

№ з/п	Групи «soft skills»	Види «soft skills»
2.	Навички комунікації	Здатність до іншомовного спілкування в конкретних сферах і ситуаціях
		Здатність оволодівати сукупністю знань, вмінь і навичок, що забезпечують ефективний перебіг англomовного комунікативного процесу, володіти технікою спілкування англійською мовою
		Здатність демонструвати високий рівень мовних та мовленнєвих знань, умінь і навичок з іноземної мови у професійній діяльності
		Здатність розуміти на слух літературну англійську мову в діалогічній та монологічній формах відповідно до тематики, передбаченої програмою
		Здатність обговорювати теми в межах сфер спілкування, передбачених програмою
		Здатність висловлюватися, виступати з повідомленнями та доповідями
		Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність
		Здатність здійснювати партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу
		Здатність володіти певними нормами спілкування, еталонами, стандартами, стереотипами мовленнєвої поведінки
		Здатність висловлюватися і бути зрозумілим для інших
		Здатність бути переконливим і впливовим під час виступів, дискусій і переговорів, вдумливо відшукуючи рішення, які задовольняють усі сторони
		Здатність досягати порозуміння з оточуючими
		Здатність чути, а не просто слухати
		Здатність до спілкування з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки учнів
3.	Управлінські навички	Здатність проявляти лідерські якості (не стільки здатність керувати, скільки уміння мудро мотивувати інших)
		Здатність проявляти ініціативу
		Здатність працювати в команді
		Здатність організовувати освітній процес на основі партнерства між усіма учасниками (учнями, вчителем, батьками)
		Здатність ставити актуальні завдання
		Здатність здійснювати моніторингову діяльність в початковій школі
4.	Стратегічні навички	Здатність проектувати освітній процес в початкових класах з урахуванням різноманітних психологічних, педагогічних, методичних факторів, передбачати можливі наслідки їх застосування
		Здатність організовувати освітній процес в початкових класах з використанням традиційних та інноваційних технологій, методів, прийомів та засобів
		Здатність виявляти умови ефективності педагогічної діяльності і враховувати їх при організації власної праці на основі знань про стан та тенденції розвитку сучасної освіти
		Здатність генерувати нові ідеї
5.	Навички ефективного управління інформацією	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
		Здатність до пошуку, аналізу, обробки та систематизації наукової та професійної інформації з різних джерел (сучасних комп'ютерних засобів, хмарних технологій, баз даних)
		Здатність проявляти гнучкість (адаптивність, здатність до навчання, відкритість новому)
		Здатність аналізувати, критично оцінювати, порівнювати факти, явища, досвід оновлення теорії і практики освіти в різних країнах світу / визначати закономірності і тенденції розвитку освіти у різних країнах світу
		Здатність проводити дослідження на відповідному рівні
		Здатність здійснювати аналіз, інтерпретацію та оформлення результатів психолого-педагогічного дослідження

Проте з метою ефективного формування «soft skills» у процесі іншомовної професійної підготовки в межах навчальної дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» майбутнім учителям початкової школи необхідно пропонувати спеціально розроблені комплекси комунікативно спрямованих вправ, які сприятимуть суттєвому підвищенню показників рівня сформованості у майбутніх здобувачів освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 013 Початкова освіта усіх груп «soft skills» [8].

Висновки. Прагнення до постійного професійного самовдосконалення, генерування нових ідей і знань, вміння приймати швидкі і часто неординарні рішення, реалізовані в умовах сформованого аналітичного, критичного, творчого, рефлексивного мислення, стають невід'ємним атрибутом випускника закладу вищої освіти і сприяють підвищенню його конкурентоспроможності на ринку праці. Тому наразі постає проблема приділення роботодавцями належної уваги не лише високому рівню сформованості у потенційних працівників професійно значущих, вузькоспрямованих кваліфікацій, освіти та досвіду роботи, але й рівню сформованості у них комплексу міжпрофесійних, універсальних, соціальних навичок, що обумовлюють ефективну участь у робочих і академічних процесах, визначають уміння результативно взаємодіяти та стосуються культури побудови комунікації незалежно від професійної спрямованості. Тому орієнтація освіти на формування у здобувачів освітніх ступенів «soft skills» є пріоритетною ланкою у становленні професійно успішної особистості випускника закладу вищої освіти, де іноземна мова як навчальна дисципліна посідає провідне місце.

Таким чином, доходимо висновку, що іншомовна професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи має здійснюватися з урахуванням відповідної класифікації «soft skills».

У свою чергу, формування «soft skills» має відбуватися на основі інтегральної, загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти; формування «hard skills» і «soft skills» має бути цілісним та інтегрованим під час вивчення як дисциплін нормативного циклу, так і дисциплін вільного вибору студентів; формування «soft skills» майбутніх учителів початкової школи під час іншомовної професійної підготовки має базуватися на спеціально розроблених комплексах завдань; формування «soft skills» майбутніх учителів початкової школи має відповідати потребам Нової української школи; формування «soft skills» має відбуватися з позиції студентоцентризму, що дозволить здобувачам вищої освіти якнайповніше розкрити навички особистісної ефективності, комунікативні навички, управлінські навички, стратегічні навички та навички ефективного управління інформацією; формування «soft skills» має відбуватися за умови забезпечення можливості взаємооцінки та рефлексивної самооцінки здобувачами магістратури спеціальності 013 Початкова освіта рівня сформованості у них «м'яких навичок» під час вивчення іноземної мови.

Перспективу наших подальших досліджень вбачаємо в комплексному дисциплінарному вивченні особливостей формування «soft skills» у майбутніх фахівців початкової школи з метою забезпечення їх подальшої успішної професійної діяльності.

References

1. Біляковська О. «Soft skills» як необхідна складова якісної професійної підготовки майбутнього вчителя. URL: http://212.87.236.17:8080/Content/5918/14_Biljakowska_Rocznik_20.pdf. (дата звернення: 14.02.2023).
Biliakovska, O. (2018). «Soft skills» yak neobkhidna skladova yakisnoi profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia [«Soft skills» as a necessary component of the qualified primary school teacher's professional training]. Retrieved from http://212.87.236.17:8080/Content/5918/14_Biljakowska_Rocznik_20.pdf.
2. Близнюк Т. Розвиток soft skills майбутніх учителів початкової школи в умовах змішаного навчання: простір можливостей. URL: https://drive.google.com/file/d/1_3p3j8T2kEAQrnDaQZnvvSuDIw3L-OiP/view. (дата звернення: 13.02.2023).
Blyzniuk, T. (2021). Rozvytok soft skills maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh zmishanoho navchannia: prostir mozhlyvostei [Development of the future primary school teachers' soft skills in the context of blended learning: a space of opportunities]. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1_3p3j8T2kEAQrnDaQZnvvSuDIw3L-OiP/view.
3. Бобро А. А. Формування soft skills у майбутніх учителів початкової школи. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2021. №1, С. 117–124.
Bobro, A. A. (2021). Formuvannia soft skills u maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Soft skills formation in the preservice primary school teachers]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia [Scientific Notes of Nizhyn Mykola Gogol State University]*, 1, 117–124.
4. Глазунова О. Г., Волошина Т. В., Корольчук В. І. Розвиток «Soft skills» у майбутніх фахівців з інформаційних технологій: методи, засоби, індикатори оцінювання URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/256/pdf>. (дата звернення: 10.03.2023).
Hlazunova, O. H., Voloshyna, T. V. & Korolchuk, V. I. Rozvytok (2019). «Soft skills» u maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinykh tekhnolohii: metody, zasoby, indykatory otsiniuvannia [Future information technology specialists' «soft skills» formation: methods, tools, evaluation indicators] Retrieved from <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/256/pdf>.
5. Казачінер О. С. «Hard skills» та «soft skills» інклюзивно компетентного вчителя іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2019. №10 (1), С. 153–156.

- Kazachiner, O. S. (2019). «Hard skills» ta «soft skills» inkluzyvno kompetentnoho vchytelia inozemnoi movy [«Hard skills» and «soft skills» of an inclusively competent foreign language teacher]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative pedagogy]*, 10 (1), 153–156.
6. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. №2. С. 162–167.
Koval, K. O. (2015). Rozvytok «soft skills» u studentiv – odyn z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannia [The development of «soft skills» in students is one of the important factors of employment]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho universytetu – Bulletin of Vinnytsia Polytechnic University*, 2, 162–167.
7. Мисечко О. Є. *Формування системи фахової підготовки вчителів іноземної мови у педагогічних навчальних закладах України (початок ХХ ст. – початок 1960-х рр.): монографія*. Житомир: Полісся, 2008. 152 с.
Mysechko, O. Ye. (2008). *Formuvannia systemy fakhovoi pidhotovky vchyteliv inozemnoi movy u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (pochatok KhKh st. – pochatok 1960-kh rr.): monohrafiia [Formation of the system of the foreign language teachers' professional training in the pedagogical educational institutions of Ukraine (beginning of the XX century – beginning of the 1960s)]: monograph*. Zhytomyr: Polissia.
8. Мірошник І. Особливості формування soft skills у майбутніх учителів початкової школи під час іншомовної професійної підготовки. *New Inception*. 2022. №1-2 (3-4). С. 28–38.
Miroshnyk, I. (2022). Osoblyvosti formuvannia soft skills u maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly pid chas inshomovnoi profesiinoї pidhotovky [The peculiarities of the future primary school teachers' soft skills formation during their foreign language professional training]. *New Inception*, 1-2 (3-4), 28–38.
9. Наход С. А. Значущість «soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. 2018. Вип. 63. С. 132.
Nakhod, S. A. (2018). Znachushchist «soft skills» dlia profesinoho stanovlennia maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [The importance of «soft skills» for the professional development of future professionals in socioeconomic professions]. *Naukovyi chasopys imeni M.P. Drahomanova – M.P. Drahomanov scientific journal*, Series 5, 63, 132.
10. Наход С. А. Прогнозування в професійній діяльності майбутнього психолога. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2013. №3, С.52–53.
Nakhod, S. A. (2013). Prohnozuvannia v profesiinii diialnosti maibutnoho psykholoha [Forecasting in the professional work of the future psychologist]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia – Scientific Notes of Nizhyn Mykola Gogol State University*, 3, 52–53.
11. Себало Л. *Soft skills – необхідна складова успішної підготовки майбутнього вчителя початкової школи*. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/article/view/11104>. (дата звернення: 05.04.2023).
Sebalo, L. (2021). *Soft skills – neobkhidna skladova uspishnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [Soft skills is a necessary component of future primary school teacher's successful training]*. Retrieved from: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/article/view/11104>.
12. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збір. матер. конф. Житомир, 2017. С. 21.
Smahina, T. M. (2017). *Zmishchennia aktsentiv z hard skills na soft skills v pidvyshchenni profesiinoї kompetentnosti pedahohiv u systemi pislidyplomnoi osvity [Shifting the emphasis from hard skills to soft skills in improving the teachers' professional competence in the system of postgraduate education]*. Rozvytok profesiinoї kompetentnosti pedahohiv u systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity rehionu: zbirnyk materialiv konferentsii [Development of teachers' professional competence in the system of postgraduate pedagogical education of the region: a collection of conference materials]. Zhytomyr.
13. Тютюнник А. В. Використання хмарних технологій та soft skills в освітній діяльності студентів та викладачів. International scientific conference «Open educational e-environment of modern University» – 2015. С. 134–143.
Tiutiunnyk A. V. (2015). Vykorystannia khmarnykh tekhnolohii ta soft skills v osvittinii diialnosti studentiv ta vykladachiv [The use of cloud technologies and soft skills in the educational work of students and teachers]. International scientific conference «Open educational e-environment of modern University», 134–143.
14. Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у ХХІ столітті (2020). Матеріали міжвузівського науково-методичного семінару. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 90 с.
Soft skills – nevid'iemni aspekty formuvannia konkurentospromozhnosti studentiv u ХХІ stolitti (2020) [Soft skills are the integral aspects of students' competitiveness formation in the 21st century]. Materialy mizhvuzivskoho naukovo-metodychnoho seminaru – The proceedings of the interuniversity scientific and methodical seminar. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t.

Miroshnyk Iryna

ORCID 0000-0001-7600-1112

Researcher ID 0058554

Scopus-Author ID 57205264952

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.),

Associate Professor,

Head of the Department of Languages
and Teaching Methods,

T.H. Shevchenko National University

«Chernihiv Colehium»

(Chernihiv, Ukraine) E-mail: iv_miroshnyk@ukr.net

THE CLASSIFICATION OF SOFT SKILLS IN THE PRESERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL TRAINING

The purpose of the article is to develop and substantiate the classification of «soft skills» in the foreign language professional training of the applicants for the second (Master's) level of higher education of the 013 Primary education specialty on the basis of a competency approach.

Methodology. The theoretical methods (analysis, comparison, generalization and systematization of information) have been used in the study.

Scientific novelty. The concepts of «hard skills» and «soft skills» have been clearly distinguished; the classification of «soft skills», which should be formed in preservice primary school teachers in the process of their foreign language professional training on the basis of a competency approach have been developed and grounded.

Conclusions. The preservice primary school teachers' foreign language professional training should be carried out on the basis of the appropriate classification of «soft skills».

In turn, «soft skills» formation should take place on the basis of the competencies (integrated, general and professional) prescribed by the educational and professional 013 Primary education syllabus of the second (Master's) level of higher education;

«hard skills» and «soft skills» formation should be holistic and integrated when studying both the disciplines of the normative cycle and disciplines of the students' free choice;

the preservice primary school teachers' «soft skills» formation during their foreign language professional training should be based on the specially worked out sets of the tasks;

the preservice primary school teachers' «soft skills» formation should take place in accordance with the school concept, meet the requirements of the New Ukrainian school;

«soft skills» formation should be based on the principle of the student-centeredness, which will enable the applicants for higher education to fully reveal their personal effectiveness skills, communication skills, management skills, strategic skills and skills of effective information management;

«soft skills» formation should take place under the condition of providing the possibility of the mutual assessment and reflexive self-assessment of the level of the «soft skills» formation by the applicants' for the Master's degree on the 013 Primary education specialty during their foreign language training.

Key words: foreign language professional training, the second (Master's) level of higher education, preservice primary school teachers, «soft skills».

Стаття надійшла до редакції: 24.04.2023

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор **С.І. Стрілець**